

Jelentések az első vonalból

Az Érdi Művésztelep alkotóinak tárlata

Érdi Galéria, 2016. XII. 16. – 2017. I. 21.

P. SZABÓ ERNŐ

Július 16.: a 2016-ban immár nyolcadszor megrendezett Érdi Művésztelep megnyitása. Július 27.: nyitott nap, az érdeklődők látogatást tehetnek a művésztelepen. Július 30.: a művésztelep zárása. December 16.: a művésztelep résztvevőinek alkotásaiból rendezett kiállítás megnyitása az Érdi Galériában. Íme, néhány dátum, amelyek mintegy az ideai kortárs művészeti eseménysorozat csúcspontjainak tekinthetők, s amelyek jól jelzik mind a művésztelep és a galéria, mind a városhoz kötődő alkotók és a városban élő közösség kapcsolatának szorosságát. Ha a fentiek mellett megemlíjtük azt is, hogy a galéria egész éves programja jó néhány más, helyi alkotók és vendégek műveit bemutató tárlatot is magában foglal, aligha kételkedünk abban, hogy mára megvalósult a művésztelep alapítóinak az elképzelése: a város rákerült az ország művészeti térké-

KÉRI MIHÁLY:
Kompozíció III., 2016,
akril, vásznon, 50x50 cm

pére. Sőt, ahogyan a kortárs művészet fővárosi és nagyobb vidéki városokban kialakult állásainak a gyengülését látjuk, a formálódó érdi művészeti centrum lassan az első vonalba kerül.

Ez a megmutatkozási vágy természetesen nem egyik napról a másikra alakult ki, ahogyan az a gondolat is évtizedekkel korábban merült fel, hogy méltó kiállítóhelyet, mi több, otthont kellene létrehozni a kortárs képzőművészet számára, mégpedig a város közepén álló, több száz éves, eredetileg gazdasági épületként szolgált Gesztelyi-házban. A 2010-es évek elején, amikor végre az épületet felújították, és megnyitották a galériát az ódon falak között, örömmre annál is inkább volt ok, mert néhány hibától, például a padlószint megemelésétől (ami a kiállítóter magasságának a csökkentésével járt) eltekintve reprezentatív terek születtek. Olyanok, amelyek alkalmasak egyrészt arra, hogy helyet

adjanak egy majdani városi képtár anyagát jelentő állandó gyűjteménynek, másrészt arra, hogy a városhoz kötődő művészek munkáiból időszaki tárlatokat rendezzenek. Ilyen alkotók pedig már a 20. század végén is egyre többen voltak, olyannyira, hogy a hosszú ideig csak Európa legnagyobb falujának nevezett településen néhány évvel a rendszerváltozás után, 1992-ben megalakult az X-ART Művészeti Társaság, amelynek tagjai Kéri Mihály vezetésével 2008-ig szervezték programjaikat. Mintha csak egy sajátos, alulról induló decentralizációs folyamat része lett volna ez a csoportalakítás. A közösség tagjai ugyanis szoros kapcsolatot építettek ki például a szentendrei Vajda Lajos Stúdió és a Szigetszentmiklóshoz kötődő, de az ország más részein élő művészeket is magában foglaló Patak Csoport tagjaival, a Ma-Mű Egyesülettel. Mindegyik tömörülésre a nyitottság a jellemző, vannak alkotók, akik egyszerre többnek is a tagjai, és az elmúlt évtizedben több közös bemutatót is szerveztek az érdi művelődési házban. Így hát, ha egyesek szerint túlságosan is bátornak, egyben igen logikusnak tűnt immár majdnem egy évtizede a gondolat,

hogyan alakuljon a városban művésztelep. Az idő a bátrakat igazolta, paradox módon éppen a negatív irányú változásokkal: miközben finanszírozási gondok miatt egyre több kezdeményezés hal el, az utóbbi hónapokban, főleg a fővárosban, egyre több galéria zár be időlegesen vagy véglegesen, Érden a művésztelepével és új galériájával a perifériából egyszerre a kortárs magyar művészet igazi előretolt helyőrsége lett. Jegyezzük meg, hogy ehhez az is kellett, hogy az önkormányzat is felismerje, milyen szellemi erőforrást jelent a városban élő mintegy ötven alkotó és a hozzájuk kötődő, Érden rendszeresen megforduló, újabb több tucat művész munkássága. Erre is célzott T. Mészáros András polgármester, amikor az Érdi Művésztelep 2016-os katalógusának az előszavában kifejtette: „élő közösségek, emberi törekvések, szellemi, kulturális értékek teszik közös otthonná a várost”. Ezért támogatta az önkormányzat az Érdi Művésztelep létrehozását és az Érdi Galéria megnyitását.

2009-ben az Érdi Újság végre tudósíthatta olvasóit az Érdi Művésztelep megalakulásáról. Az alapító okiratot a városvezető mellett négy helyi és négy meghívott művész látta el kézjegyével: *Büki Attila, Eöry Emil, Karsch Manfred, Kéri Mihály, Györfly Sándor, Puha Ferenc, Sz. Varga Ágnes* és *Wrobel Péter*. Alapító tagnak számít *Hudák Mariann* is, aki ugyan pályakezdő művészként nem tartozott az aláírók közé, de az első naptól kezdve rendszeres résztvevőjévé vált a nyári telepeknek.

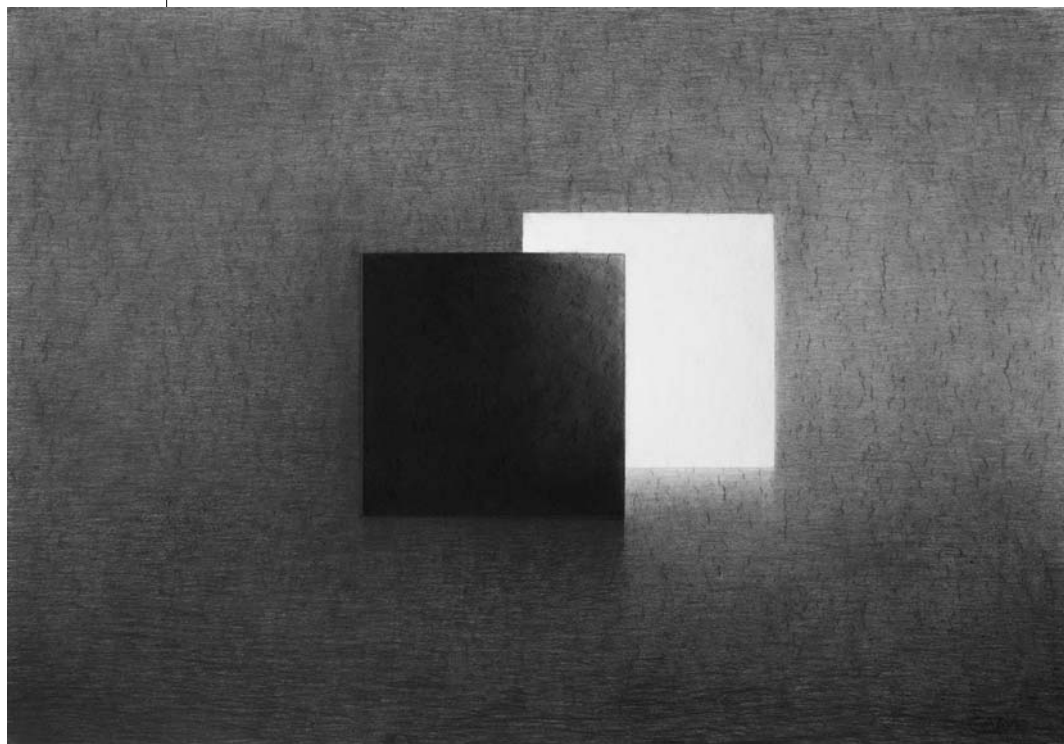
A művésztelep létrehozásának gondolata már régóta motoszkált azoknak az érdeni alkotóknak a fejében, akik a művészközösség szellemi magját, szűk asztaltársaságát jelentették (*Büki Attila, Eöry Emil, Karsch Manfred, Kéri Mihály, K. Izcrám*). A közös töprengés után 2008-ban született meg a döntés, hogy az országos mintákat szem előtt tartva és a helyi előzményeket felkarolva rendező művésztelepet hoznak létre Pest megye legnagyobb kiterjedésű, legnépesebb városában. Ahogyan

FELUGOSSY LÁSZLÓ:
Nemetetem, Totem, 2016,
akril, vászon, 130x150 cm

az ideai kiállítás katalógusában *Novotny Tihamér* fogalmaz, „a kezdeményezés sorsát Kéri Mihály festőművész agilis spiritusz rektorsága, és nem mellesleg hasznos városi képviselőse az Oktatási és Kulturális Bizottságban, valamint T. Mészáros András nagy távlatokban gondolkodó polgármestersége végképp eldöntötte. A ma már Megyei Jogú Város vezetőségének helyválasztása az Érd-ófalusi milióval – a Liget Termál Hotelben foglalt szállással és ellátó bázissal, valamint a Pedagógiai Intézetben időszakosan kialakított műtermekkel – a történeti folytonosságot is jelölni kívánta”. Ahogyan ugyanis Kéri Mihály az Érdi Művésztelep első katalógusának (2009–2010) előszavában írta,

SZ. VARGA ÁGNES:
Ketten, 2016,
grafit, szén, papír 70x100 cm

AKNAY JÁNOS: Emlék, 2016, akril, vászon, 120x100 cm

EÖRY EMIL: IZÉ, 2016, akril, vászon, 120x100 cm

„1940-től 1944-ig a városrész hajdani Szapáry-kastélyában működött a KALOT Népfőiskola képzőművészeti műhelye Illésy Péter vezetésével, és itt élt és dolgozott Szepes Gyula (1902–1992) festőművész, aki itáliai és párizsi tartózkodását követően, 1960-tól impresszionista hangulatú képeivel és szakkörének növendékeivel megalapozta a helyi művészeti élet folytonosságát”.

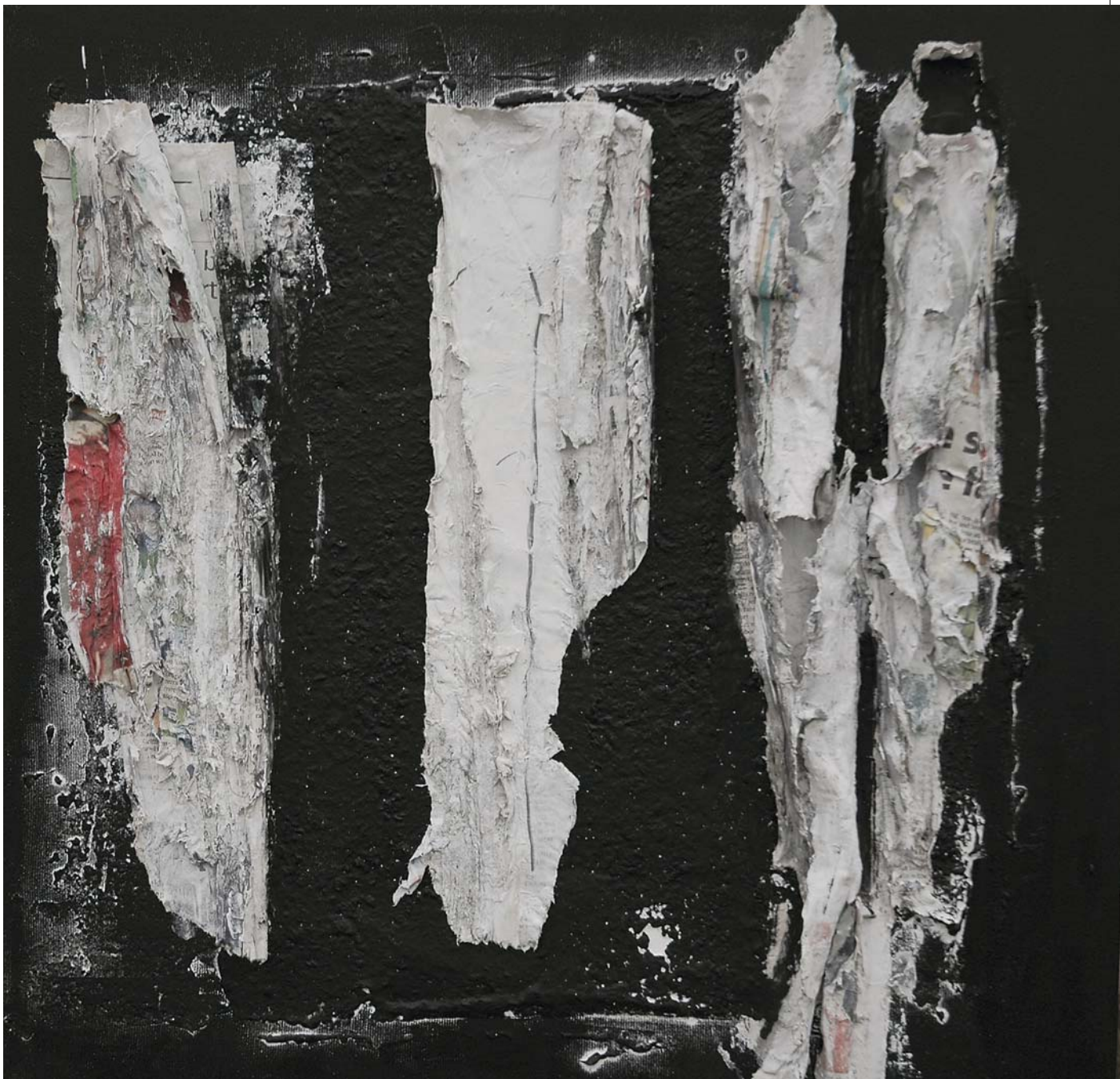
A folyamatosság gondolata mellett a közös gondolkodás, a szemléleti és értékközösség kialakulása is meghatározó szempont volt a művésztelep kialakításában. Az eddig említett nevek, a hozzájuk kapcsolódó művészpályák már önmagukban is jelzik az alapító okiratában is összefoglalt törekvést egy stílusdivatoktól független, korszerű, értékorientált kortárs művészet kialakítása iránt. A közös célnak nem mond ellent az sem, hogy a művésztelepre meghívott alkotók számos kifejezőmód, technika, felfogás képviselői. Megfértek, megférnek itt az expresszív, geometrikus konstruktív, figuratív vagy éppen nonfiguratív törekvések, hiszen a szervezők meggyőződése szerint a szigorú esztétikai minőség, az értékalapú festői felfogás egybekapcsolja a kifejezési formák akár egymástól lényegesen eltérő megnyilvánulásait is.

Az Érdi Művésztelep alapító okirata kimondja azt is, hogy évről évre tíz (öt helyi és öt meghívott) művész kaphat lehetőséget az alkotásra, a körülmények függvényében azonban a létszám ennél kevesebb is, több is lehet. A megállapodás szellemében az alkotók minden évben egy-egy itt készült munkájukat ajánlják fel a jövőben létrehozandó érdi kortárs képzőművészeti gyűjtemény számára. Az innen származó műtárgyállomány ma már több mint száz alkotással számolhat.

A nyári művésztelepeket követő beszámoló tartalmakat (amelyek korábban a Szepes Gyula Művelődési Ház Galériájában, majd 2011. augusztus 20-a után az újjávarázsolt Gesztelyi-házban, azaz a Városi Galériában kaptak helyet), sohasem a nyári művésztelep zárásaként, hanem pár hónappal később, a tél eleji időszakban rendezik, gondolva arra, hogyha az alkotásra kevésnek bizonyul a művésztelepi két hét, akkor otthon maradjon idő a művek befejezésre.

A nyári együttműközásokra újra és újra találkozó alkotóközösség 2010-ben a művésztelep létrehozását a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete elnökeként már a korábbi években támogató *Aknay Jánossal* és *Csetneki Józseffel*, 2011-ben *felUgossy Lászlóval* és *Fritz Rautnerrel*, 2012-ben *Kovács Johannával*, 2013-ban *Kalocsai Enikővel*, 2014-ben *Sipos Maricával* és *Sipos Barbarával*, 2016-ban *Székács Zoltánnal* egészült ki. 2015-ben a művésztelep intézményátvezetési és felújítási munkák miatt ideiglenesen átkerült az újjászületett városközpontba. Itt a nyári műteremek először a Vörösmarty Mihály Gimnázium, majd a következő évben a Bolyai János Általános Iskola osztálytermeiben, illetve közösségi tereiben kerültek kialakításra.

A nyáron nyolcadik alkalommal sorra került művésztelepen tizen-négy alkotó dolgozott. Az alkotásokból rendezett tárlaton szereplő művek, ahogyan a korábbi években is, a belső építkezés és a termékeny párbeszéd, a frissesség, a megújulási szándék dokumentumai. A résztvevők doyenje, Eöry Emil szobrászművész festményei a geometrikus elemek és a fakturális értékek, a figurális és az elvont

részletek párbeszédére épülnek. A különböző minőségű festői elemek, geometrikus részletek és érzékletesen megfestett felületek ellenpontozzák, illetve erősítik egymást Kéri Mihály kompozícióin. Geometrikus szerkezet jellemzi Aknay János festményeit is, amelyeket szentendrei városrészek, architektonikus részletek inspirálnak, amelyek azonban, ahogyan a művek címe is jelzi, különböző idősikokból formálják meg az *Emlék* jelenét. Ugyancsak geometrikus elemek dominálnak Sz. Varga Ágnes művein, ezek a tér és az idő összefüggéseire, a tér mágikus kisugárzására utalnak. A művészet mágikus funkcióját vizsgálja feLugossy László és Wrobel Péter is, előbbi a dadaizmus, illetve a szentendrei „konstruktív-szürrealis tematika” összefüggésrendszerében, utóbbi pedig a mikro- és makrokozmosz rendszerük egymásmellettiségére, egymásba hatolására koncent-

rálva. Egyfajta mágikus realizmus jellemzi Hudák Mariann figurális kompozícióit, amelyek a gyermeki világ, fantázia titkaiba engednek betekintést, míg Kovács Johanna ugyancsak emberi alakokból, fragmentumokból kiinduló művei a fizikai roncsolás, torzítás révén az emberi sorsok, lelkek tragikus kiszolgáltatottságát, a 20. századi magyar történelem drámai fordulatait sejtetik. Csetneki József Puha Ferenc kompozíciói a gesztus erejét példázzák, Fritz Rautner a festői és grafikai elemek párbeszédét a csorgatás, a véletlen esztétikai értéket létrehozó szerepének hangsúlyozásával gazdagítja. Különböző aspektusból és módszerrel, szemléletmóddal, de egyaránt a felület fakturális értékeit vizsgálja, hangsúlyozza Kalocsai Enikő, Karsch Manfred és Székács Zoltán, az előbbi az organikus, a középső a kifejezetten festői, az utóbbi pedig a dekoratív elemeket a középpontba helyezve. A kortárs magyar festészet megannyi egyéni útját érzékeltetik, figyelemre méltó teljesítményeit prezentálják a bemutatott alkotások.

KOVÁCS JOHANNA:
Sanyargatás II., 2016,
síklasztika, 50x50 cm